

REPUBLIKA SLOVENIJA
USTAVNO SODIŠČE

Številka: U-I-109/10-16

Datum: 3. 10. 2011

**PRITRDILNO LOČENO MNENJE SODNICE DR. DUNJE JADEK PENSA K
ODLOČBI ŠT. U-I-109/10**

Strinjam se z nosilnimi razlogi odločbe U-I-109/10. Ločeno pritrdilno mnenje podajam, ker želim izraziti nekaj svojih misli, ki jih je vzpodbudil proces odločanja v obravnavani zadevi in ki se nanašajo na (1) obseg sporočila, ki je vtisnjen v spornem poimenovanju "Titova cesta" in (2) potrebo, da organi oblasti pri sprejemanju odločitev izhajajo iz vseh znanih dejstev, ter da svoja ravnanja usmerjajo v prid zagotavljanja tolerance in strpnosti v družbi, izhajajoč pri tem iz spoštovanja človekovega dostojanstva.

1. Besede same po sebi niso resnične.¹ Če jih beremo enopomensko, brez globljega vpogleda, zamisli bolj prikrivajo, kot jih sporočajo.²

2. Poimenovanje ceste z odlokom občine služi spoznanju dejanskega stanja, ki ne izhaja neposredno iz poimenovanega objekta (v obravnavanem primeru: ceste). Ker ime v takem primeru ne označuje samega bistva objekta (ceste), presega zaznavo tega objekta. Sporočilnost imena, s katerim je objekt (cesta) poimenovan, zato ni nevtralna.

3. Poimenovanje objekta z imenom – pomembne osebe – presega informativni pomen, čemur služi poimenovanje cest v mestu. Preseganje informativnega pomena tovrstnega poimenovanja pa je dvojno. Prvič, poimenovanje ceste z imenom osebe z aktom organa oblasti sporoča, da tej osebi organ oblasti pripisuje poseben pomen, ji daje priznanje. V tem pogledu ima samo *dejstvo poimenovanja* ceste kot akt oblasti simbolen pomen. In drugič, ime osebe, ki je pomembno zaznamovala določeno zgodovinsko obdobje, ker je imela močan vpliv nanj, presega povezovanje njenega imena zgolj z osebo kot tako.

4. Ime osebe bo simboliziralo³ določeno zgodovinsko obdobje, če se z imenom povezuje množico sporočil o značilnostih tega obdobja. Če je tako, *ime* sâmo deluje na področju asociacij, ker spodbuja oblikovanje miselnih povezav med imenom (osebe) in določenim zgodovinskim obdobjem. Ni nujno, da so te miselne povezave posameznikov enoznačne.

5. Obravnavani spor izvira ravno iz dejstva različnosti miselnih povezav, ki jih vzbuja ime Tito pri pobudnikih in nasprotnemu udeležencu. Pobudniki namreč (med drugim) navajajo, da, kljub nekaterim pozitivnim delom, ki jih lahko pripišemo (Josipu Brozu) Titu, sporno poimenovanje ceste po njem spominja na čas nasilja, nestrpnosti in na pobite ljudi v komunističnem režimu, ker je poosebljal komunistični režim. Tudi nasprotni

¹ E. Fromm, Umetnost življenja, Mladinska knjiga, Ljubljana 2003, stran 24.

² E. Fromm, Umetnost življenja, Mladinska knjiga, Ljubljana 2003, stran 25.

³ "Beseda [] je simbolna takrat, ko vsebuje nekaj več od očitnega in neposrednega pomena." Carl G. Jung, Človek in njegovi simboli, Mladinska knjiga, Ljubljana 2002, stran 22.

udeleženec izpostavlja zgodovinski pomen (Josipa Broza) Tita. Vendar, osredotoča se na njegove zasluge (med drugim na njegovo vlogo v drugi svetovni vojni), ki so po njegovem mnenju pripomogle k ustvaritvi možnosti za osamosvojitve Slovenije. Kot sledi iz navedb pobudnikov in nasprotnega udeleženca, so v imenu Tito (in spornem poimenovanju ceste) inkorporirana vrednostno nasprotujoča se sporočila. Teh sporočil v spornem poimenovanju ni mogoče razločiti.

6. Razumevanje sporočil pri posameznikih, ki jih prenaša ime pomembne osebe, je izraz vrednotenja in s tem nujno podvrženo številnim in različnim subjektivnim ocenam. Poleg tega je jasno, da pomeni niso vtisnjeni v sami besedi (imenu osebe), temveč se porodijo in postanejo jasni šele ob upoštevanju okoliščin in dejstev, ki vplivajo na razumevanje⁴ in ki so, razumljivo, pri vsakem posamezniku različna. Ne preseneča zato, da imajo posamezniki različne predstave, mnenja, vrednostne sodbe in prepričanja o istih izjavah. V demokratični in pluralni družbi je običajno, da tovrstna različna, nasprotujoča, lahko celo izključujoča se mnenja in prepričanja ljudje praviloma prosto in svobodno izražamo. Polemike so v pluralni družbi običajne. Ker pa je za prepričanja posameznikov značilno, da ne temeljijo na (vseh) dejstvih, jih dejstva (ki njihovih prepričanj ne podpirajo) niti ne morejo ovreči.⁵ Prav zato pa se pokaže, da prepričanja nekaterih posameznikov, četudi gre za večino, nikoli niso niti dovolj zanesljiv kriterij niti ne morejo biti edini argument za odločanje organov oblasti. Jasno je tudi, da pojma "demokracija" ni mogoče zreducirati zgolj na iskanje odgovora, kakšno je mnenje večine. V pluralni in demokratični družbi je tako nujno, da organi oblasti pri svojem delovanju posvečajo kar največjo pozornost *vsem* različnim pogledom in nasprotujočim stališčem posameznikov, ob sprejemanju odločitev pa dosledno upoštevajo *vsa* znana dejstva in vrednostni sistem, v katerem ima spoštovanje človekovega dostojanstva osrednje mesto.

7. *Ime*, ki vzbuja miselne povezave s totalitarnim režimom, neizogibno vzbuja tudi miselne povezave z žrtvami nasilja organov oblasti tega režima ter njihovim strašljivim in nedopustnim trpljenjem. Poimenovanje ceste s takim imenom z aktom oblasti vzbuja razumevanje, da organ oblasti strašljivo in nedopustno trpljenje teh žrtev (vsaj) zanemarja. Akt organa oblasti (poimenovanje ceste), ki ima ta učinek in ki zato ne izraža dolžnega spoštovanja *vsem* žrtvam nasilja polpretekle zgodovine, ni v skladu z zahtevo po spoštovanju nedotakljivosti človekovega dostojanstva kot temeljnem pravno etičnim in ustavnim načelom, ki mu gre osrednje mesto za oblikovanje vrednostnega sistema v Republiki Sloveniji in ki v prid njegovemu vsakodnevnemu udejanjanju zavezuje vse organe oblasti pri njihovem delovanju. Takšen akt oblasti nasprotuje tudi osnovnemu vodilu za ravnanje organov oblasti, to je med drugim vzdrževanju in vzpodbujanju tolerance in strpnosti med prebivalci, ki je nujna za sožitje.

dr. Dunja Jadek Pensa
Sodnica

⁴ Don't Know Much About Middle Ages: Posner on Law and Literature (in) Doing What Comes Naturally, stran 295; citirano po T. Martino, Trademark Dilution, London Press Oxford, 1996, stran 87.

⁵ Misel je povzeta iz romana M. Prousta, V Swannovem svetu, Delo, d. d., Ljubljana 2004, stran 145.